

Kèk Liemt, kèk efkes – EXTRA
Jaargang 2, nr. 2 2020 (totaal nr. 5)
Liemt bewaar(d)t

Erfgoedvereniging Kèk Liemt
site: www.kekliemt.nl
e-mail info@kekliemt.nl

Inhoud

1. 75 jaar Vrijheid
2. Het oorlogsmonument
3. Liempdse oorlogsslachtoffers

1. 75 jaar Vrijheid

Zo begint de aanhef van dit artikel in dit extra bulletin over 4 en 5 mei 2020.

De volledige titel luidt: “75 jaar Vrijheid in gebondenheid.” Maar om er toch, in deze Corona-tijd, een positieve draai aan te geven lees gerust “*verbondenheid.*”

Immers op 5 mei viert Nederland dat we 75 jaar geleden zijn bevrijd. Althans toen is de capitulatie getekend in hotel “De Wereld” in Wageningen. Maar wist u dat feitelijk de oorlog pas op 9 mei 1945 was afgelopen in Nederland? Althans zo bericht het dagelijkse bevrijdingsjournaal in een van hun uitzendingen dezer dagen.

Nu Corona ons land toch nog steeds, door de beperkende maatregelen van de overheid, in zijn greep houdt gaan ook in Liempde de dodenherdenking op 4 mei a.s. en bevrijdingsdag op 5 mei niet door.

Algemeen Belang Liempde (ABL) is voornemens op 4 mei wel even stil te staan bij de gevallen uit WO II maar er is geen viering in de kerk en aansluitend geen stille tocht met het gilde Sint Antonius Abt naar het Concordiapark.

Hoe anders was dat precies vandaag 'n jaar geleden, op 29 april 2019, toen onze secretaris Arnold van den Broek in D'n Liempdsen Herd, een inleiding hield over de film uit 1995: “Liempde en de Tweede Wereldoorlog” en daaraan voorafgaand bij het oorlogsmonument uit 1956 een inleiding gaf.

2. Het oorlogsmonument

Er was vandaag en jaar geleden nog geen sprake van een 1,5 meter samenleving getuige deze foto. Gebroederlijk naast elkaar *in verbondenheid* ook met elkaar. Een verbondenheid die we allemaal nu in deze tijd zo hard nodig hebben en naar verlangen.

Datzelfde gevoel hadden in 1946 ook de Liempdse wapenbroeders uit die tijd die ervoor gezorgd hadden dat hun Liempdse gevallen wapenbroeders een monument kregen met schilden waarop de twee namen stonden van gesneuvelde Liempdse militairen te weten Arnold van den Broek, inderdaad de oom van en Evert Traa.

Dit monument mocht echter niet van het toenmalige ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen. Het werd, op advies van Rijksinstanties voor oorlogsmonumenten afgekeurd, ondanks dat men dit "eenvoudige, van Christelijke berusting getuigende monument kon waarderen." Echter *'de vormgeving strookte niet met de wettelijk bepaalde richtlijnen.'*

De gemeente Liempde en de Rijksoverheid konden elkaar niet vinden zodat op 9 januari 1947 een beschikking komt (No. 26108 I Afd. B.K.) waarin goedkeuring aan het monument wordt onthouden. Het moet worden afgebroken. Vervolgens is bijna 10 jaar lang toch een stille tocht naar dit verboden monument gehouden tot op 1 maart 1956 burgemeester Laurijssens aan de minister van O.K. en W. schrijft:

"Na veel overleg en aftasting der mogelijkheden in de onderwerpelijke kwestie, zijn we erin geslaagd een oplossing te vinden."

Die oplossing was dat het oude monument werd afgebroken en een deel ervan werd

gebruikt voor het grafmonument van Evert Traa die op 10 mei 1940 bij de Duitse inval bij de Peel-Raamstelling het leven liet.

Dit grafmonument staat nog altijd op het kerkhof hier in Liempde.

Het werd ook met militaire eer geplaatst.

Op 4 mei 1956 werd gepast en ingetogen ook het nieuwe oorlogsmonument onthuld in het Concordiapark. Een beeld van de hand van de Tilburgse kunstenaar Hans Claessen. Het werd David die de reus Goliath versloeg. De onthulling gebeurde door de broer van de gesneuvelde Liempdse soldaat Evert Traa, te weten Nelis Traa.

Op het monument de namen van inmiddels drie Liempdse gesneuvelde militairen. De naam van Bert van de Wiel, die in Nederlands Indië sneuvelde, werd aan de eerdere namen toegevoegd, evenals de Liempdse burgerslachtoffers.

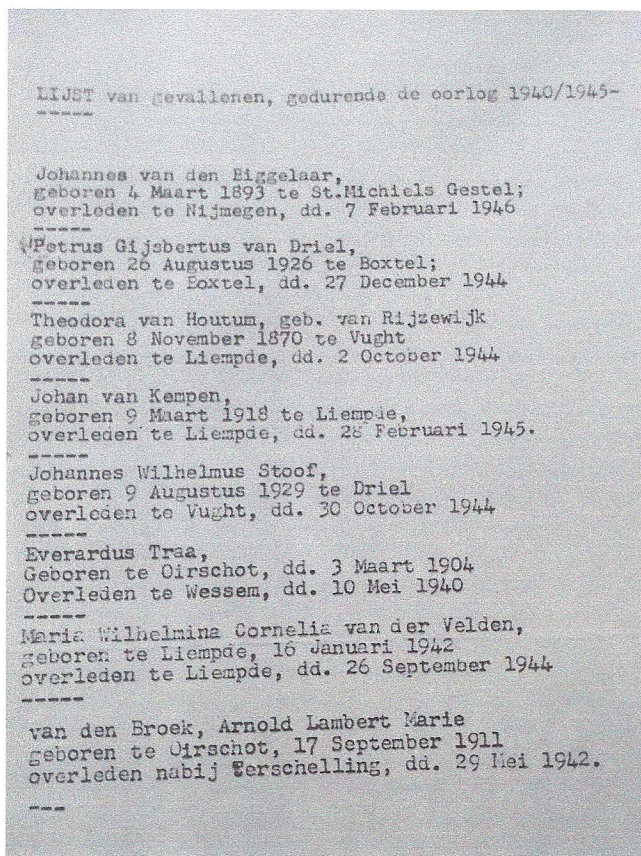
Sinds de bevrijding van Brabant in oktober 1944 heeft het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC) een website waarop Brabantse gesneuvelde militairen een gezicht krijgen. Ook Arnold van den Broek, Evert Traa en Bert van de Wiel staan erop vermeld. U kunt ze vinden via deze link.

<http://www.brabantsegesneuvelden.nl>

tik in de zoekfunctie in:

- Arnold van den Broek
- Evert Traa
- Bert van de Wiel

3. Liempdse oorlogsslachtoffers

Bovengenoemde lijst was de leidraad voor de namen op het Liempdse oorlogsmonument dat op 4 mei 1956 werd onthuld.

Wat weten over deze slachtoffers?

Voor de eerste drie namen op het oorlogsmonument best veel omdat er over gepubliceerd is door o.a. het BHIC. Verder staan er op de beeldbank Liempde ook een aantal foto's. Zoek maar eens op Bert van de Wiel.

Over de Liempdse burgerslachtoffers weten we gelukkig ook wat meer omdat pastoor Kluijtmans in zijn Parochie Memoriael kort bijhield wat er in zijn parochie tijdens WO II gebeurde en ook hoe men slachtoffer werd. Een kort relaas zodat u, wanneer u het oorlogsmonument bezoekt, wat meer over de achtergrond weet van de Liempdse slachtoffers uit WO II.

Opdat we nooit vergeten; ook dit jaar niet al zijn we niet bij de kranslegging.

Oorlogsmonument onthuld op 4 mei 1956

Arnold van den Broek + 29/30 mei 1942 – oorlogsgraf Waddenzee (-)

* 17 september 1911 te Oirschot
sergeant-vlieger Marine Luchtvaartdienst onderdeel Royal Air Force – Lockheed Hudson
“Wageningen” – 'killed in action' tijdens nachtelijke aanval voor de Nederlandse kust op
vijandelijke koopvaardij schepen nabij Terschelling. Toestel geëxplodeerd in de lucht.

Evert Traa + 10 mei 1940 te Wessem (bidprentje nr. 755)

* 3 maart 1904 te Liempde
dienstplichtig soldaat – 17e grensbataljon. Gesneuveld in kasemat S-6 in Wessem rond de
Maaslinie.
*“Kazemat S-6 werd door artillerie opgesteld in Maasbracht direct uitgeschakeld, voordat de
kazematbezetting lucratieve doelen had om het vuur op te openen. Een voltreffer verwondde twee
man van de bezetting en doodde soldaat Traa”*

Bert van de Wiel + 17 september 1947 te Besoeki Indonesië (bidprentje 831)

* 14 februari 1925 te Liempde
Oorlogsvrijwilliger Koninklijke Marine (Marinier) en in 1916 uitgezonden naar Nederland Indië.
*“Op 17 september 1947 is hij op zijn post in Besoeki, als naast hem een geladen karabijn op de
grond valt. Door de klap schiet de veiligheidspal los en gaat het geweer af. Bert wordt in het hoofd
getroffen en is op slag dood. Hij is 22 jaar geworden en vindt zijn laatste rustplaats op het
Nederlands ereveld Menteng Pulo in Jakarta.”*

Jan van den Biggelaar + 7 februari 1946 te Nijmegen (-)

* 4 maart 1893 te Sint-Michielsgestel
*“Op 24 september (1944) door granaatscherven twee ernstig gewonden. Eén Jan van den
Biggelaar was gewond boven op het hoofd, de ander Wout van Mensvoort aan zijn been. Een
Duitsche Roode-Kruis dokter heeft hen verbonden en gezorgd dat zij naar Boxtel in het ziekenhuis
vervoerd werden. Beide zijn in leven gebleven; de 1ste is echter nog altijd sukkelend; de 2de
volkomen genezen na circa 3 maanden verpleging.”*

Uiteindelijk is Jan van den Biggelaar toch aan zijn verwondingen, opgelopen op 24 september 1944
overleden in Nijmegen op 7 februari 1946.

Piet van Driel + 27 december 1944 te Boxtel (bidprentje 805)

* 26 augustus 1926 te Boxtel
*“In de week van 24 september – 1 oktober één kind gedood nl. een kindje van Sjef van der Velden-
Roestenburg en Wed Theodora van Houtum. Ook werd ernstig gewond Piet van Driel, zoon van Jan
door een granaatscherf binnengedrongen in den schuilkamer. Na lang lijden is hij op 27 december
in 't ziekenhuis te Boxtel gestorven.”*

Theodora van Houtum + 2 oktober 1944 te Liempde (?) (-)

* 8 november 1870 te Vught

zie passage Piet van Driel

Johan van Kempen + 28 februari 1945 te Liempde (bidprentje 2225)

* 9 maart 1918 te Liempde

“Op 28 februari 1945 is Johan van Kempen, zoon van Marinus van Kempen, niet ver van huis een akker aan 't omploegen en zijnde, op een landmijn gestoten, die hem en het paard doodde.”

Johannes Stoof + 30 oktober 1944 te Cromvoirt (gemeente Vught) (bidprentje 798)

* 9 augustus 1929 te Kerkdriel

“Dan is ook nog gestorven Johannes, zoon van Marinus Stoof die met zijn vader na de bevrijding (24 oktober) in 't Bossche veld aan 't zoeken was naar hun door de Duitschers meegenomen paard. Bij het afvoerkanaal is hij door een Duitse kogel gedood.”

Maria van der Velden + 26 september 1944 te Liempde (-)

* 16 januari 1942 te Liempde

zie passage Piet van Driel.

Relaas Liempde burgeroorlogsslachtoffers uit Parochie Memoriael opgetekend door pastoor Piet Kluijtmans

